DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

14. september 2000 *

I sag C-16/99,

angående en anmodning, som Cour administrative (Luxembourg) i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Ministre de la Santé

mod

Jeff Erpelding,

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 93/16/EØF af 5. april 1993 om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser (EFT L 165, s. 1),

* Processprog: fransk.

har

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, D.A.O. Edward (refererende dommer), og dommerne L. Sevón, P. Jann, H. Ragnemalm og M. Wathelet,

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— Jeff Erpelding ved advokat A. Kronshagen, Luxembourg

— den italienske regering ved afdelingschef, professor U. Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, G. Aiello

— den finske regering ved juridisk konsulent T. Pynnä, som befuldmægtiget

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved juridisk konsulent C. Tufvesson og B. Mongin, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der i retsmødet den 13. januar 2000 er afgivet mundtlige indlæg af Jeff Erpelding ved advokat A. Kronshagen, af den italienske regering ved statens advokat, F. Quadri, og af Kommissionen ved B. Mongin,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. januar 2000,

afsagt følgende

Dom

1 Ved dom af 21. januar 1999, indgået til Domstolen den 25. januar 1999, har Cour administrative i medfør af EF-traktatens artikel 177 (nu artikel 234 EF) forelagt to præjudicielle spørgsmål vedrørende fortolkningen af Rådets direktiv 93/16/EØF af 5. april 1993 om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser (EFT L 165, s. 1).

2 Spørgsmålene er rejst i en sag mellem Jeff Erpelding og Luxembourgs Sundhedsministerium vedrørende dettes afslag på at give ham tilladelse til i Luxembourg at benytte den erhvervsmæssige titel speciallæge i kardiologi.

De relevante retsregler

Direktiv 93/16

3 Direktiv 93/16 tilsigter at fremme den frie bevægelighed for læger og den gensidige anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser. I artikel 6 i direktiv 93/16, som omfatter eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for speciallæger, som benyttes i to eller flere medlemsstater, bestemmes:

»Hver medlemsstat, i hvilken der findes ved lov eller administrativt fastsatte bestemmelser på dette område, anerkender de eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for speciallæger, der udstedes til medlemsstaternes statsborgere af de øvrige medlemsstater i overensstemmelse med artikel 24, 25, 27 og 29, og som er anført i artikel 7, ved at tildele dem den samme virkning på sit område som de eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, den selv udsteder.«

4 Bortset fra artikel 7 indfører de artikler, som er opregnet i artikel 6, en samordning af de nationale lovgivninger om virksomhed som speciallæge med henblik på en gensidig anerkendelse af de tilsvarende kvalifikationsbeviser. Ifølge fjortende betragtning til direktiv 93/16 opstiller disse artikler »... visse minimumskriterier både for adgangen til speciallægeuddannelsen, dennes minimumsvarighed, undervisningsformen og stedet, hvor denne skal finde sted, samt for det tilsyn, den skal undergives«.

5 Det følger af direktivets artikel 7 i den affattelse, som var gældende efter Republikken Østrigs tiltrædelse af Den Europæiske Union (jf. akten vedrørende vilkårene for Republikken Østrigs, Republikken Finlands og Kongeriget Sveriges

tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EFT 1994 C 241, s. 21, og EFT 1995 L 1, s. 1), og navnlig bilag I, XI, D, III, 1, litra d)):

»1. De i artikel 6 omhandlede eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser er sådanne, som er udstedt af de i artikel 5, stk. 2, anførte kompetente myndigheder eller organer, og som for den pågældende speciallægeuddannelses vedkommende og for så vidt angår de medlemsstater, i hvilke den findes, svarer til de i stk. 2 gengivne benævnelser.

2. De benævnelser, der er gældende i medlemsstaterne, og som svarer til de pågældende speciallægeuddannelser, er følgende:

...

— *cardiologi:*

...

Luxembourg: cardiologie et angiologie

...«

6 Modsat intern medicin, som hører til de kvalifikationsbeviser for speciallæger, som er fælles for alle medlemsstater og dermed i henhold til artikel 4 og 5 i direktiv 93/16 automatisk kan anerkendes i alle medlemsstater, hører kardiologi til de kvalifikationsbeviser for speciallæger, som kun findes i to eller flere medlemsstater, hvilket indebærer, at den automatiske anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser inden for kardiologi er begrænset til de medlemsstater, som er angivet i artikel 7, stk. 2, i direktiv 93/16. Som anført i forrige præmis indeholder denne artikel, i den affattelse, som var gældende efter Republikken Østrigs tiltrædelse af Den Europæiske Union, for så vidt angår kardiologi en oplysning om Luxembourg, men ingen oplysninger om Østrig.

7 Det bestemmes i artikel 8 i direktiv 93/16:

»1. En medlemsstat, der er værtsland, kan af statsborgere fra medlemsstaterne, som ønsker at opnå eksamensbeviser, certifikater eller andre kvalifikationsbeviser for uddannelse som speciallæge, der ikke er omhandlet i artikel 4 og 6, eller som, uanset at de er omhandlet i artikel 6, ikke udstedes i en medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, kræve, at de opfylder de uddannelsesbetingelser, som denne medlemsstat i så henseende foreskriver i sine egne love eller administrative bestemmelser.

2. En medlemsstat, der er værtsland, tager dog helt eller delvis hensyn til de uddannelsesperioder, som de i stk. 1 omhandlede statsborgere har fuldført, og som er bekræftet ved et eksamensbevis, certifikat eller andet kvalifikationsbevis for uddannelse, udstedt af de kompetente myndigheder i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, såfremt denne periode svarer til den, der for den pågældende speciallægeuddannelse kræves i den medlemsstat, der er værtsland.

3. Når de kompetente myndigheder eller organer i en medlemsstat, der er værtsland, har efterprøvet indholdet og varigheden af den pågældende speciallægeuddannelse på grundlag af de fremlagte eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, underretter de den pågældende om varigheden af den supplerende uddannelse og om, hvilke områder den skal omfatte.«

8 I kapitel V, som bærer overskriften »Benyttelse af akademisk titel«, bestemmes det i artikel 10, stk. 1, i direktiv 93/16:

»Med forbehold af artikel 19 sikrer de medlemsstater, der er værtslande, at medlemsstaternes statsborgere, som opfylder de i artikel 2, 4, 6 og 9 fastsatte betingelser, har ret til at benytte deres retmæssige akademiske titel, og eventuelt en forkortelse for den, fra den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, og på denne stats sprog. De medlemsstater, der er værtslande, kan foreskrive, at denne titel efterfølges af navn og beliggenhed for den institution eller det bedømmelsesudvalg, der har tildelt den.«

9 I kapitel VI, som bærer overskriften »Bestemmelser, som skal lette den faktiske udøvelse af retten til etablering og fri udveksling af tjenesteydelser på det lægelige område«, bestemmes i artikel 19:

»Såfremt der i en medlemsstat, der er værtsland, findes bestemmelser om benyttelse af den erhvervsmæssige titel, der hører til en af formerne for virksomhed som læge, benytter statsborgere fra de øvrige medlemsstater, som opfylder de betingelser, der er fastsat i artikel 2 og i artikel 9, stk. 1, 3 og 5, den erhvervsmæssige titel i den medlemsstat, der er værtsland, som i denne stat svarer til deres uddannelsesniveau, og gør brug af forkortelsen for den.

Stk. 1 finder ligeledes anvendelse på benyttelsen af titlen som speciallæge for speciallæger, der opfylder de i henholdsvis artikel 4 og 6 artikel 9, stk. 2, 4, 5 og 6, fastsatte betingelser.«

National ret

10 Artikel 10 og 19 i direktiv 93/16 er blevet omsat i luxembourgsk ret ved henholdsvis artikel 5, stk. 3, og artikel 5, stk. 2, i lov af 29. april 1983 om udøvelse af virksomhed som læge, tandlæge og dyrlæge, som affattet ved lov af 31. juli 1995 (*Mémorial* A 1995, s. 1802).

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

11 Jeff Erpelding erhvervede den 30. marts 1985 det østrigske eksamensbevis som »Doktor der gesamten Heilkunde« (eksamensbevis som læge) fra universitetet i Innsbruck. Dette eksamensbevis blev den 11. april 1986 anerkendt af den luxembourgske undervisningsminister.

12 Den 10. april 1991 erhvervede han fra »Österreichische Ärztekammer« (den faglige organisation for østrigske læger) tilladelse til at virke som læge under betegnelsen »Facharzt für Innere Medizin« (speciallæge i intern medicin). Ved afgørelse af 29. august 1991 fra den luxembourgske sundhedsminister fik han tilladelse til at drive virksomhed i Luxembourg som speciallæge i intern medicin.

13 Den 11. maj 1993 fik Jeff Erpelding af Österreichische Ärztekammer tilkendt titlen »Facharzt für innere Medizin, Teilgebiet Kardiologie« (speciallæge i intern medicin — afdeling for kardiologi). Ved afgørelse af 9. juli 1993 tillod den luxembourgske sundhedsminister ham ud over den erhvervsmæssige titel som speciallæge i intern medicin at benytte sin akademiske titel affattet på sproget i

den medlemsstat, hvor han havde taget sin uddannelse, nærmere bestemt »Facharzt für innere Medizin, Teilgebiet Kardiologie«.

14 Den 15. april 1997 meddelte Jeff Erpelding sundhedsministeren, at eftersom han agtede udelukkende at beskæftige sig med kardiologi, var han indstillet på at give afkald på sin erhvervsmæssige titel som speciallæge i intern medicin på betingelse af, at han fik tilladelse til at benytte titlen speciallæge i kardiologi (»médecin spécialiste en cardiologie«).

15 Ved afgørelse af 25. april 1997 afslog sundhedsministeren denne ansøgning med den begrundelse, at disciplinen kardiologi ikke er et speciale, der anerkendes af de østrigske myndigheder, og at Jeff Erpelding derfor ikke kunne få tilladelse til at virke som læge på dette specialområde. Ministeren tilføjede, at det ikke tilkom denne at omskrive udenlandske eksamensbeviser, og at det efter luxembourgsk lovgivning kun er muligt at anerkende eksamensbeviser i den affattelse, de oprindeligt har.

16 Under en sag, som Jeff Erpelding anlagde til prøvelse af afgørelsen, blev denne ved dom afsagt af Tribunal administratif af 18. februar 1998 annulleret med den begrundelse, at den var i strid med artikel 19 i direktiv 93/16.

17 Den 31. marts 1998 ankede den luxembourgske sundhedsminister denne dom til Cour administrative.

18 Da Cour administrative fandt, at tvistens afgørelse ikke blot afhang af fortolkningen af artikel 19 i direktiv 93/16 om benyttelse af den erhvervsmæssige

titel som læge, men også af fortolkningen af artikel 10 om benyttelse af den akademiske titel inden for lægevidenskab, besluttede den at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Kan en ansøger, der er i besiddelse af et eksamensbevis, der er erhvervet i en anden medlemsstat, men som ikke findes på listen over speciallægeuddannelser i artikel 7 i direktiv 93/16/EØF om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, når han på grundlag af den uddannelse, han har erhvervet i en anden medlemsstat, ansøger om tilladelse til at anvende den tilsvarende erhvervsmæssige titel i værtsstaten, påberåbe sig, at direktivets artikel 19 skal finde anvendelse i hans tilfælde?

Såfremt dette spørgsmål besvares benægtende, spørges det,

2) om der ved bestemmelsen i nævnte direktivs artikel 10 tilkendes personer, der er i besiddelse af beviser for uddannelse, der er erhvervet i en anden medlemsstat, alene en adgang til at benytte deres akademiske titel og eventuelt en forkortelse for den, eller om tværtimod direktivbestemmelsen skal fortolkes således, at kun titlen for uddannelse på sproget i det land, hvor den er blevet tilkendt, kan tillades uden mulighed for anvendelse af tilsvarende titler på værtslandets sprog og under anvendelse af de af det anerkendte benævnelser?«

Rækkevidden af de præjudicielle spørgsmål

19 De præjudicielle spørgsmål vedrører fortolkningen af artikel 10 og 19 i direktiv 93/16 og er forelagt i forbindelse med en ansøgning fra Jeff Erpelding om at få tilladelse til i Luxembourg på grundlag af eksamensbeviset »Facharzt für Innere

Medizin — Teilgebiet Kardiologie«, som han har erhvervet i 1993 i Østrig, at benytte den erhvervsmæssige titel speciallæge i kardiologi.

20 De spørgsmål, som er forelagt Domstolen, vedrører ikke de uddannelsesbetingelser, som skal være opfyldt for at erhverve en luxembourgsk eksamensbevis som speciallæge i kardiologi på grundlag af et østrigsk eksamensbevis og i henhold til artikel 8 i direktiv 93/16. De omhandler heller ikke en eventuel anerkendelse af det pågældende østrigske eksamensbevis som tilsvarende med det luxembourgske eksamensbevis som speciallæge i kardiologi i henhold til den såkaldte »Vlassopoulou-dom« (jf. hertil dom af 7.5.1991, sag C-340/89, Vlassopoulou, Sml. I, s. 2357, og senest dom af dags dato, sag C-238/98, Hocsman, trykt i dette bind af Samling af Afgørelser).

21 Endvidere er hverken artikel 8 i direktiv 93/16 eller Vlassopoulou-dommen omtalt i forelæggelsesdommen, og det er ikke under retsmødet blevet bestridt, at Domstolens svar bør begrænses til en fortolkning af direktivets artikel 10 og 19.

Første spørgsmål

22 Med det første spørgsmål ønsker den forelæggende ret nærmere bestemt oplyst, om en læge, der er i besiddelse af et eksamensbevis som speciallæge, som er erhvervet i en anden medlemsstat, men som ikke findes på listen over speciallægeuddannelser i artikel 7 i direktiv 93/16, kan påberåbe sig artikel 19 i direktiv 93/16 med henblik på at kunne benytte den tilsvarende erhvervsmæssige titel som speciallæge i værtsstaten.

23 Direktiv 93/16 indfører en ordning med automatisk og tvungen gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser for

læger og speciallæger, der udstedes til medlemsstaternes statsborgere af disse medlemsstater i overensstemmelse med artikel 3, 5 og 7.

24 Denne ordning med automatisk og tvungen anerkendelse ville være ufuldstændig, og dens effektivitet ville blive sat alvorligt på prøve, såfremt de efter ordningen berettigede ikke havde ret til at benytte den erhvervsmæssige titel som læge henholdsvis som speciallæge i værtsmedlemsstaten. Uden retten til at benytte disse titler i værtsmedlemsstaten ville de berettigede i henhold til denne gensidige anerkendelseordning således ikke få mulighed for at oplyse de relevante miljøer om deres erhvervsmæssige kvalifikationer på samme måde og på samme betingelser som de fællesskabsstatsborgere, som har erhvervet sådanne titler i værtsmedlemsstaten.

25 Retten til i værtsmedlemsstaten at benytte titlen som læge henholdsvis som speciallæge affattet på denne stats sprog og i overensstemmelse med statens anerkendte benævnelse er således en nødvendig følge af den gensidige anerkendelse af eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, som er indført ved direktiv 93/16.

26 Dette fortolkning forudsætter imidlertid, at titlen som læge eller speciallæge opfylder de minimumsbetingelser, som er nødvendige for at blive omfattet af denne automatiske og tvungne gensidige anerkendelse. Det er således i fuld overensstemmelse med ordningen med gensidig anerkendelse, at det følger af artikel 19 i direktiv 93/16, at retten til at benytte den erhvervsmæssige titel som læge henholdsvis som speciallæge kun indrømmes fællesskabsstatsborgere, som opfylder de betingelser, som er opstillet i henholdsvis stk. 1 og stk. 2 i den pågældende bestemmelse.

27 Det første spørgsmål skal herefter besvares således, at en læge, der er i besiddelse af et eksamensbevis som speciallæge, som er erhvervet i en anden medlemsstat,

men som ikke findes på listen over speciallægeuddannelser i artikel 7 i direktiv 93/16, ikke kan påberåbe sig artikel 19 i dette direktiv med henblik på at kunne benytte den tilsvarende erhvervsmæssige titel som speciallæge i værtsstaten.

Andet spørgsmål

28 Ifølge den forelæggende ret kan artikel 10 i direktiv 93/16 fortolkes på to forskellige måder. For det første kan den fortolkes således, at den udelukkende sikrer, at de berettigede ifølge den ved direktivet indførte ordning med gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, får mulighed for at benytte deres akademiske titel på sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland. For det andet kan bestemmelsen fortolkes således, at den — samtidig med, at den nævnte mulighed for de berettigede ifølge ordningen bevares — forhindrer værtsmedlemsstaten i at tillade benyttelsen af en tilsvarende titel affattet på sit sprog og i henhold til sine anerkendte benævnelser.

29 Direktiv 93/16 regulerer retten for de berettigede i henhold til den ved direktivet indførte ordning med gensidig anerkendelse af eksamensbeviser til i værtsmedlemsstaten at benytte dels deres erhvervsmæssige titel som læge eller som speciallæge, dels deres akademiske titel.

30 Eftersom enhver begrænsning i benyttelsen i værtsmedlemsstaten af en akademisk titel, som er erhvervet i en anden medlemsstat, kan gøre det vanskeligere eller mindre attraktivt og dermed hindre udøvelsen af de i traktaten sikrede grundlæggende friheder, skal den overholde kravene i traktaten (jf. dom af 31.3.1993, sag C-19/92, Kraus, Sml. I, s. 1663, præmis 32). Fællesskabslov-

givningen, herunder artikel 10 i direktiv 93/16, som er genstand for det forelagte spørgsmål, skal ligeledes fortolkes på grundlag af disse krav.

31 Artikel 10, stk. 1, første punktum, i direktiv 93/16 overtager i det væsentlige niende betragtning til direktivet, hvorefter der — som følge af, at et direktiv om gensidig anerkendelse af eksamensbeviser ikke nødvendigvis medfører, at de uddannelser, som disse eksamensbeviser vedrører, er fuldstændig ens — kun bør gives tilladelse til benyttelse af disse på sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland.

32 På denne baggrund skal artikel 10, stk. 1, første punktum, i direktiv 93/16 fortolkes således, at den kun omfatter retten for de berettigede i henhold til den ved direktivet indførte ordning med gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, til at benytte deres akademiske titel, og eventuelt en forkortelse for den, på sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland. Imidlertid fremgår det hverken af ordlyden af denne bestemmelse eller af opbygningen af direktiv 93/16, at værtsmedlemsstaten er forhindret i at tillade, at den akademiske titel eller en tilsvarende titel, som er affattet på en andet sprog end sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, benyttes på dens område.

33 Det andet spørgsmål skal herefter besvares således, at artikel 10, stk. 1, første punktum, i direktiv 93/16 fortolkes således, at den kun omfatter retten for de berettigede i henhold til den ved direktivet indførte ordning med gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, til at benytte deres akademiske titel, og eventuelt en forkortelse for den, på sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, uden at det dog berører værtsmedlemsstatens mulighed for at tillade, at den akademiske titel eller en tilsvarende titel, som er affattet på et andet sprog end sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, benyttes på dens område.

Sagens omkostninger

34 De udgifter, der er afholdt af den italienske og den finske regering samt af Kommissionen, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende de spørgsmål, der er forelagt af Cour administrative ved dom af 21. januar 1999, for ret:

1) En læge, der er i besiddelse af et eksamensbevis som speciallæge, som er erhvervet i en anden medlemsstat, men som ikke findes på listen over speciallægeuddannelser i artikel 7 i Rådets direktiv 93/16/EØF af 5. april 1993 om fremme af den frie bevægelighed for læger og gensidig anerkendelse

af deres eksamensbeviser, certifikater og andre kvalifikationsbeviser, kan ikke påberåbe sig artikel 19 i dette direktiv med henblik på at kunne benytte den tilsvarende erhvervsmæssige titel som speciallæge i værtsstaten.

2) Artikel 10, stk. 1, første punktum, i direktiv 93/16 skal fortolkes således, at den kun omfatter retten for de berettigede i henhold til den ved direktivet indførte ordning med gensidig anerkendelse af eksamensbeviser, til at benytte deres akademiske titel, og eventuelt en forkortelse for den, på sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, uden at det dog berører værtsmedlemsstatens mulighed for at tillade, at den akademiske titel eller en tilsvarende titel, som er affattet på et andet sprog end sproget i den medlemsstat, der er hjemland eller seneste opholdsland, benyttes på dens område.

Edward Sevón Jann

Ragnemalm Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. september 2000.

R. Grass

Justitssekretær

D.A.O. Edward

Formand for Femte Afdeling